

OMSTANDIG HEDEN

Schuimkoppen

In de discussie rond de terugdringing van het ziekteverzuim en de arbeidsongeschiktheid wordt geen kans onbenut gelaten om de kosten daar te leggen, waar zij ook worden veroorzaakt.

Het nieuwe ABC: een moderne uitleg van Activity Based Costing. Cyclisch doet zich in dit licht de discussie voor rond het thema risico-aansprakelijkheid. De vervuiler betaalt, ofwel, de veroorzaker van ziekteverzuim en arbeidsongeschiktheid betaalt. Aan de gedupeerde, dus.

Ook nu de privatiseringsgolven onze stranden teisteren, zijn de schuimkoppen weer gevuld met geld. In het golfmodel van Toffler ontstaan schuimkoppen (lees: maatschappelijke problemen waar we geen raad mee weten) op plaatsen waar golven op elkaar botsen. De enorme watermassa's achter de schuimkoppen worden doorgaans niet gezien.

Toffler stelt dat we ons te veel bezig houden met het bestrijden van die schuimkoppen. Daarmee brengen we de watermassa's uiteraard niet onder controle. Problemen moeten aan de bron worden bestreden, we weten het allemaal.

De hernieuwde aandacht voor risico-aansprakelijkheid leidt af van die primaire doelstelling. Het is de schuimkop, het restant van de oude golf. De gevolgen van een aangescherpt beleid rond risico-aansprakelijkheid in verband met ziekte en arbeidsongeschiktheid zijn voorspelbaar: toenemende belangenconflicten tussen werkgevers en -nemers, juridische touwtrekkerij, medicalisering, geld dat verkeerd terecht komt, afdekking van risico's door scherpere selectie bij aanstelling, ontsolidarisering. De schuimkop wordt er groter van. Nieuwe golven, nieuwe perspectieven, komen er gelukkig onvermijdelijk achteraan. Ik zie die in de ontwikkeling van een nieuwe Arbeidsvriendelijke technologie en op moderne leest geschoeide

organisatievormen, in het experimenteren met nieuwe vormen van sociaal medische begeleiding en in de preventieve bijdrage van arbo-diensten. En ten slotte in het behoud van een stuk Collectief draagvlak, de solidariteit waar ik zo op gesteld ben geraakt. Dat is een ander ABC dan het eerder genoemde. Er is veel te zeggen voor meer prikkels in onze sociale zekerheid. Maar die moeten dan effect kunnen sorteren aan de 'voorkant' van het stelsel: daar waar de problemen nog kunnen worden voorkómen. Niet aan de achterkant, als het probleem reeds manifest is. Waarom moet men deze oude wijsheden toch steeds weer opnieuw uitleggen?

Dr. J.H.B.M. Willems

TNO Preventie en Gezondheid, Leiden / Instituut Sociale Geneeskunde, Universiteit van Amsterdam